

Gartneriet Hjortebjerg henter 96% af varmekonsumet i undergrunden om vinteren og sparer 60% af varmeregningen

Danmarks gartnerier bruger store mængder fossile brændsler og fjernvarme. Der er således potentiale til at gøre plantedriften mere bæredygtig.

Med installationen af et ATES-anlæg i 2010 er Gartneriet Hjortebjerg, som det første væksthuse i Danmark, blevet i stand til at lagre overskydende varme.

I dag producerer ATES-anlægget en varmemængde på 3000 MWh årligt, hvilket dækker ca. 96% af gartneriets totale energiforbrug om vinteren. Det giver en CO₂-reduktion på 330 tons, sammenlignet med en naturgasopvarmning.

I praksis bliver varmen, som opstår inde i det 8000 m³ store drivhus, trukket ud og via store rør samt en varmeveksler lagret i et grundvandsmagasin under gartneriet. Her lagres varmen og bliver anvendt, når temperaturen uden for igen bliver koldere. På den måde skabes et energioptimalt miljø i gartneriet året rundt.

Gartneriet sparer 96% af energiforbruget om vinteren

Med ATES-løsningen har Gartneriet Hjortebjerg sparet ca. 60% på varmeregningen, og er sikret en effektiv og bæredygtig drift i mange år fremover.

Enopsol ApS

Enopsol ApS har mere end 25 års erfaring med projektering og installation af ATES grundvandskøle- og varmeanlæg.

ATES står for Aquifer Thermal Energy Storage og fungerer ved at overskudsvarme og -kulde lagres i undergrunden og kan udnyttes året rundt. Det giver lavere omkostninger, store besparelser i primær energiforbruget og reduktion i CO₂-udslippet.

Udvalgte referencer

Industrivirksomheder

Widex A/S
Novo Nordisk A/S
Kunststof Kemi A/S
Faerch Plast A/S
DBI Plastics A/S, Stenlille
DBI Plastics A/S, Stenmagle
Knudsen Plast A/S
Biogen Idec
Naviair
Grundfos A/S
SEB Rambøll Head Quarters
Superfos A/S
AKV Langholt A/S
DEIF A/S
Primo DK A/S
Sky-Light A/S
Chr. Hansen A/S
Mikron Faarevejle A/S

Fjernvarmeværker

Bjerringbro Varmeværk
Jægerspris Fjernvarmeværk

Hospitaler og Sundhedshuse

Silkeborg Hospital
Gentofte Hospital
Sundhedshuset i Horsens
Hvidovre Hospital

Store byggerier

SDU Kolding Universitet
CPH Lufthavn
Billund Lufthavn
Hotel Opus
Crown Plaza Hotel Ørestad

Fakta om projektet

Type: Totalentreprise
Størrelse: 685 kW køl, 2200 kW varme
Tilbagebetalingstid - køling: Under 5 år
CO₂-besparelse: 330 tons
Projektets parter: Region Syddanmark, Gartneriet Hjortebjerg
Totalentreprenør: Enopsol ApS

